Ч. 331 (13.530). Львів, пятниця 15. грудня 1933. Pocztowa oplata ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Нова поворотна хвиля голоду на Україні.

РЕВЕЛЯЦІЇ КОРЕСПОНДЕНТА КАНАДІЙСЬКОГО ЩОДЕННИКА „ДЕЙЛІ СТАР" П. ПІЄРА ВАН ПАССЕНА З КИЇВА ПРО ГОЛОД НА УКРАЇНІ.

Канадійський громадянин, кореспондент щоденника „Дейлі Стар" (Торонто, Онтеріо) п. Пієр Ван Пассен опублікував у тому щоденнику дня 13. листопада допис із Київа п. н. „Збіжевий совітський податок вважають причиною злиднів селян". У цьому дописі, датованому: Київ, 25. жовтня 1933, читаємо дослівно таке:

„Не зважаючи на врожай цього року „російське" населення стоїть перед дальшим роком великих злиднів. Старі селяни, що пережили голод минулої зими, певні, що перед ними стоїть нова мука, „ще страшніша", як мин. року. Деякі відповідальні членів комуністичної партії, запевнившися, що ніхто їх не підслухує, признають, що стан голоду рішучо неминучий у сезоні 1933—1934.

„Причиною цього чудовища, голоду серед достатку, є спосіб, у який уряд збирає збіжевий податок. Рішучо забогато забирають, щоби лишити сільським околицям на Україні на життя. Протести нічого не помагають.

„Високі урядовці комуністичної партії на Україні, які зібралися на відвагу і посміли сказати, що нова система збирання збіжа руйнує селян і допроваджує їх до злиднів та голоду, просто тратять свої становища. Заславський, Карачевський і Рибак, — ці прізвища на устах кожного в Київі. Це три урядовці, що наражуючи своє життя, повідомили Москву про руїницькі способи збирання збіжа. За це усунули їх зі становищ і обвинили, що вони „троцькісти" та „контрреволюціонери". За ними пішли хмари менших урядовців. Десятки тисяч членів викинено з комуністичної партії на Україні з наказу автократів з Москви на протязі кількох останніх тижнів. Обвинувачення проти них можна означити коротко одним словом: критикували. Налякані виглядами на другу зиму голоду, вони поважились сумніватися у правильність способів збирання збіжа.

„Недобронадійні селяни (це ті, що не є у „колективах") ввесь час побоювалися, що новий многонадійний декрет цього року має в собі гачок. Гачка не видно було, доки збирачі не прибули на місце. Декрет говорить про забирання означеного податку, коло 30 відсот. збору. Це лишалоб селянам 70 відсот. збору для їх власного ужитку і на насіння. Надвишку вони малиб продавати на відкритім ринку. Оповіщення цих нових умовин мин. весни викликало почування кращих надій, які скріплювала преса та заява Сталіна, що дні злиднів селян вже минули.

„Тепер, коли урядові збирання збіжа є в повнім розмаху, показується, що декрет не лишає селянам 70 відсот. збіжа, тільки двацять, пятнацять, десять і пять відсот., або і зовсім нічого, як де і в якій окрузі. Збирачі беруть на увагу, скільки дійсно зародило збіжа. Вони держаться плянів посіву, які були уложені вже давненько в канцеляріях збіжевого тресту. У численних округах багато менше засіяно, ніж урядово пляновано, але обчислення збору всеодно мають бути виконані, а це відбивається на селянах.

„Уряд складає вину за ріжницю між обчисленням, скільки мало вродитися збіжа і скільки дійсно вродилося, на ворогів уряду, куркулів та шкідників. Тих людей обвинувачується, що вони нароком сіяли менше ніж уряд сподівався.

„На ділі в багатьох околицях селяни повмирали з голоду, а останні були за слабі, щоби засіяти поля. Всетаки збирачі вимагають, щоб їм дати таку скількість збіжа, якби кожний акер землі зародив стільки, скільки йому приписано в обчисленнях.

„Що вже селянин вважав за своє, чим може розпорядитись по своїй волі, забирають знов урядові збирачі, які виконують декрет буквально. Тому, що збирачі найзавзятіші члени партії, а член партії бачить у кожнім селянині явного або тайного ворога уряду, то можна собі уявити, що йому не показують богато лагідности при збиранні збіжа.

„Тут треба додати, що „колективні" господарства не роблять вимку. Відтам також беруть податок на основі того, скільки мало бути засіяно, а не на основі того, скільки в дійсности зібрано.

„Один член партії, що заслугує на довіря, старий революціонер з Москви, який за царя сидів 20 літ у тюрмі і знає кожну частину України, як урядовий інспектор господарств, сказав мені, що з причини безпощадного забирання збіжа богато „колективних" господарств опустіло, бо робітники полишали їх з огірченням.

„Є села, де не остало ані одної живої душі", — сказав він. **„Всі доми порожні".**

„Цей вислів повторило мені кілька інших, про слово яких не маю причини сумніватися.

„З другої сторони урядники на питання відповідають, що все іде чудово і цілком згідно з пляном. Виходити із запереченнями, на підставі особистих спостережень, або на основі слів людей, які повинні знати, що кажуть або повторювати темні поголоски, значить наражатись на підозріння. „Наші вороги працюють над затроєнням публичної опінії" — говориться.

„Та який би не був погляд урядовців, факт остає фактом, **що селяни певні, що засоби, які лишаться їм після заплачення податків та звороту давніших позичок, цілком не вистарчать їм на надходячу зиму. А що вони не говорять цього на жарт, доказує факт, що вже почалась нова мандрівка десяток тисяч людей із сіл до міст. Коли уряд не припинить наплнув, сільські округи лишаться без людей у зимі і на весні і кампанія засівів знову лишиться позаду пляну".**

Комунікат Української Парляментарної Репрезентації.

Тому, що посли *д-р В. Загайкевич, О. Луцький, С. Хруцький, Д. Великанович і М. Рудницька* і сенатори *д-р Л. Горбачевський і інж. Ю. Павликовський* дістали від Української Парляментарної Репрезентації доручення працювати в усіх більших комісіях сойму і сенату, наші повітові організації й установи в часі соймової сесії зволять запрошувати названих послів і сенаторів на всякі наради в краю тільки через Президію Української Парляментарної Репрезентації і то за попереднім зголошенням найменше на 10 днів.

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Троцький закладає нову комуністичну партію.

Пієр Ван Пасоен, кореспондент денника „Ди Торонто Дейлі Стар", переїхав із Совітського Союзу до Женеви і звідти післав кілька дописів. В одному пише, що Лев Троцький, котрий тепер живе у Франції, має вже тепер у західній Европі 15 часописів і що він закладає нову комуністичну партію і Четвертий Інтернаціонал. Троцький зачинає рішучу боротьбу проти Сталіна, який увязнив і заслав на каторги 200.000 комуністів, однодумців Троцького, та проти завмерлого Третього Інтернаціоналу в Москві.

—o—

Ширіть наш часопис!

Навіщо їм потрібна закордонна комісія ?!

Цікавий відгук міжнародніх подій — на соймовому терені.

Варшава, 12. грудня 1933.

Вчора, в першому дні відновлення цьогорічної осінньої соймової сесії, 11 членів закордонної комісії сойму вислало до голови тієї комісії, кн. Януша Радзівіла, такого листа: „Згідно з 76 ст. регуляміну звертаємося оце до п. голови скликати соймову комісію закордонних справ впродовж 48 годин від отримання цього листа. Остання дебата комісії про закордонну політику на підставі експозе п. міністра закордонних справ відбулася 22. лютого ц. р., себто десять місяців тому. Від того часу події у міжнародній політиці і польській політиці на міжнароднім ґрунті були не тільки важні, але просто преважні, а тепер вони особливо дають себе відчувати. Закордонна політика була теж у тім періоді і дальше є в інших державах предметом многократних і основних парляментарних дебат, коли тимчасом у нас сойм Річипосполитої не мав змоги тими важними справами займатися. В тім стані річей вважаємо негайну дебату у комісії закордонних справ річю конечною." Під повищим листом підписалося 5 послів — ендеків, три людовці й по одним ХД, НПР і ППС. Статтявх 76, на яку підписані покликуються, каже таке: „На домагання одної третини членів комісії голова має скликати засі-

дання комісії впродовж 48 годин на день не пізніше 5-го дня від часу отримання домагання."

Нібн маленька справа, а проте безумовно найцікавіша з усього того, що сталося вчора у соймі. Берестя вже втратило всяку атракцію і тому без враження минуло повне глибокого змісту позбавлення мандатів 5-ох провідників колишнього „Пяста" і ППС. Тимбільше — ніхто не звертав уваги на низку законопроектів, автоматично відісланих до комісій. Цікавий той лист зрештою і без огляду на загальну соймову пустку: він кидає „дискретне" світло і на участь польської закордонної політики у міжнародніх відносинах, і на становище поодиноких польських політичних таборів до діяльности МСЗ (м-ста закорд. спра).

Авторами згаданого внеску є ендеки — цей факт вони підкреслили теж перевагою своїх підписів. Чи вони є також ініціяторами тої імпрези, чи може делікатна інспірація повіяла ззовні, з одної палати з Уяздовських Алей, власности одної союзної і заприязненої держави — це вже інша річ. В усякому разі ціль того енергійного домагання обовязково і негайно скликати комісію для обміркування преважних справ з ділянки закордонної політики, ціль ендеків аж надто прозорчиста: вколоти ще один раз нинішніх керманичів МСЗ, висловити своє „побоювання" чи „застереження" з приводу польсько-німецьких розмов (у декоративному віночку фраз про найглибше бажання жити в згоді також із західним сусідом на плятформі існуючої мапи політ. географії) та скласти найглибші реверанси перед — Францією.

Нема сумніву, що офіціяльне потвердження давно відомої справи: затяжних дипльоматичних розмов між Польщею і Німеччиною, — сильно польську ендецію схвилювало. Пакт неагресії з Совітами, потвердження його у льондонському пакті 9-ти, опісля затіснення польсько-совітських взаємин аж до демонстративних маніфестацій приязни (взаємні відвідини, Радек у Варшаві, вступна його стаття у „Ґаз. Польскій", візити летунських ескадр і достойників, пресова політика, конфіскати протисовітських статтей, заборона „Дня Голоду" і т. д. — все те польську ендецію вивищило як той чинник, що давно накреслив і тепер побідно чужими руками перепер русофільську закордонно-політичну напрямну. Правда, використовування комуністичними чинниками витвореної ситуації для явної пропаґанди комунізму в Польщі („Вядомосці Літерацке") зацукало дещо ендецію, а проте не захитало її в її засадничому русофільстві. Колиж пригадаємо, що ендеція вічно вганялася на демагогічному коннику нібито германофільства пілсудчиків, то не трудно уявити собі, що виявлений факт варшавсько-берлінських розмов стає для ендеків знаменитим товчком до ще одної декламації: що лише ендецький табор є щиро франкофільський і що лише її, ендеції, повинні підтримувати французькі кола, як той польський табор, що прийшовши до влади, дава би 100 відс. гарантію союзницької вірности на антинімецькій плятформі!...

Факт, що польсько-німецькі розмови розпочалися і йдуть передтим, заки такі розмови повела Франція, — є причиною великого негодування й остраху ендеків. Аж ось трапився ще один факт: п. Літвінов вертався до Москви крізь Варшаву, його потяг годину стояв на двірці, сила достойників пішла назустріч, а він — „спав". Так і „проспав" ту годину, а що заздалегідь просив „не будити" його — відіхав не тицьнувши й носа з вагону. Це був знак для ендеції, що треба бити на алярм! Але що треба тримати фасон політично зрілої партії — цей алярм лицює підняти спершу на закордонній комісії сойму.

Кн. Радзівіл, згідно з реґуляміном, до 48 годин скликав комісію, призначуючи її засідання на найближчу пятницю. До того часу уряд устійнить свою тактику: чи використати нагоду для ще одного тактичного ходу польської закордонної політики, чи дозволити виговоритися ендекам і спекати їх безбарвними фразами, чи лише глядіти на те засідання, як на свою паньщину — багато говорити й нічого не сказати — зрештою це річ байдужа. Для ендеків найважніше, щоби проф. Ст. Стронський міг виголосити довгу красноріччиву промову! А для нас нема найменшого сумніву, що ніякі „обміркування преважних справ" на закорд. комісії сойму не вияснять ані на йоту таємниць, якими ці справи окутані.

ік.

Останні 2 тижні шкільного плєбісциту!

Ще 2 тижні перед нами до наладнання й переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання по тих повітах і громадах, які цього року досі не перевели ще на своїй области шкільного плебісциту.

1) Пригадуємо і взиваємо переводити шкільний плебісцит усюди, де останнє правосильне рішення про мову навчання в даній школі має дату з часу до кінця серпня 1927 р. або вчасніше (з 1926, 1925 і т. д.).

2) Шкільні декларації за українською мовою навчання вносити за дітей, які на 1. вересня 1934 р. будуть у шкільному віці (від 7—14 літ життя), а саме, які роджені між 1. вересня 1920 р. а 31. серпнем 1927 р. зглядно — з огляду на новий шкільний розпорядок з 1933 р. про початок шкільного року, — які **роджені до 15. серпня 1927 р.**

3) У всіх випадках, де шкільна влада не вирішила мови навчання на минулорічний шкільний плебісцит за українською мовою навчання — вносити у цьому 1933 році шкільні декларації на ново і зазначити це в супровідному письмі при передаванні чи пересиланні шкільних декларацій до приналежного Окружного Шкільного Інспекторату.

4) З огляду на короткий час, щоби не запізнити наладнання переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання — слати замовлення шкільних декларацій негайно листовно, телеграфічно або телефонічно на адресу: **Книгарня „Рідної Школи", Львів, вул. Сикстуська ч. 2º. або „Рідна Школа", Львів, вул. Словацького ч. 14. — Телефон 77-52.**

5) Проти всяких перепон з потверджуванням підписів на шкільних деклараціях за українською мовою навчання чи ріжного роду погроз, зловживань, самоволі та всяких можливих безправств з якоїнебудь сторони — вносити негайно (з огляду на короткий час по змозі телеграфічно) жалоби і протести до приналежних староств, воєвідських урядів і міністерства, відписи пересилати до українських посольських клюбів та повідомляти про все скоро й основно з наведенням місцевости, часу, фактів, осіб і документів Правну Оборону при Головній Управі Рідної Школи у Львові, Словацького 14. та слати дописи до української преси.

6) Повітові і місцеві українські діячі особисто відповідальні за своєчасне наладнання й переведення плебісциту за українськими школами на своїй области.

У Львові, дня 13. грудня 1933.

Правна Оборона
при Головній Управі Рідної Школи.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. РУДНЯ 1933.

З нових поезій.

Зореслав: ЗІ СЕРЦЕМ У РУКАХ. Книжка поезій I. Ужгород, 1933. Видавництво оо. Василіян, ст. 56.

На цю збірку треба дивитись не як на літературну новину, а як на документ зросту національної свідомости на Закарпатті. Досі вершком поезії були там вірші Гренджа-Донського, що ледви виходили поза мотиви народньої поезії і невибагливу її форму. Автор цієї збірки Зореслав дає доказ, що підпав уже під вплив наших кращих поетів старшого покоління. У його поезіях нема сліду закарпатських провінціялізмів; вірш пливе легко; мова назагал чиста, навіть краща, як у сотнях віршів, якими заповнюють вільне місце наші календарі та журнали.

Зате автор не має індивідуального обличчя; переспівує мотиви народні, Лесі Українки („Ні, не співайте вже пісень"), Франка („О пісне моя, ти пташино безкрила"), Олеся („Душа горить — горить огнем, палає"), Лепкого, Кармаиського, — може й несвідомо. Його тематика покищо не виходить поза давно відомі у нашій поезії настрої, звичайну віршобудову, відомі образи та рими.

Василь Лімниченко: ДЗВОНЯТЬ ДЗВОНИ... Поезії Четверта книжка. Бібліотека „Логос", Львів, 1933, ст. 44.

Ця четверта збірка мало ріжниться від попередніх того самого автора. Віршувальний талант не вистачає. Автор має стару нудьгу, стару осінь, сірий день, два-три самі буцім-то релігійні настрої і фрази про терністий шлях, без одного оригінального образу, одної свіжої рефлексії. Це щось як далекий, слабенький відгук прекрасної поеми Лепкого „Над рікою" і його „Осени", ще досі свіжої. Лімниченко повторяє навіть готові фрази з поетів наперед 30 літ. Колись Луцький написав:

Меланхолійна осінь йде
І дзвонить, дзвонить, дзвонить...

У Лімниченка постійно дзвонять тільки дзвони:

І гомонить вечірній дзвін
І дзвонить, дзвонить, дзвонить...
Ополикує глибінь душі,
Що тугу з себе ловить (...?!)

„Ловить" це мабуть переклад польського „wylania". Не розуміємо, що значить „спливає скарга з крис" (?), „поїхав їздець по хлібах (?) і набутках (?), по розвіяних снах (?) тисячів"; ані як „чорні стяги" можуть „торохтіти (!) зап... ку", як можна „ввісатися в мертвоту" і як можна вважати поезією такі фрази: „Гей, друзі, під вагою скорбних днів життя попрієм (!)"... Гріхів проти мови досить: автор як більшість галичан уживає між іншим усе ще таких московських слів як „лента", „ковер" і наголошує хибно обрій, заграва зам. обрій, заграва.

Богдан Кравців: „СОНЕТИ І СТРОФИ". Львів, 1933, ст. 40. Накладом Богдана Дорошького.

Аж тут маємо перед собою поета. „Сонети і строфи" Богдана Кравцева помітний крок уперед від його першої збірки зперед кількох літ. Ця нова збірочка з 32 поезіями наповнена майже виключно невеселими настроями вязня. Спокійна меляхолія не хвилюється безплодною тугою; є в ній завзяття зрілої людини, що вміє стримати зайвий оклик болю та даремну сльозу. Мимохіть нагадуємо Франкові „Тюремні сонети".

Кравців різьбить строфу і ювелірно вибрав гордий охвільний сонет. Тут можна близче вивчати новими римами і прихлив почування закінчити передуманою рефлексією. Приємно вражає нас змагання за чисту мову, правильні наголоси, звязку форму, крицевий звук, навіть — найрідше в нас явище! — за ясну думку. В оцьому змаганні єдине в чім можна би не погодитись, це занадто густо покладені поруч себе образи, що затирають один одного.

Возьмім для прикладу перший з черги сонет, що одночасно дасть читачам уявлення про характер усієї збірки:

Вязничних дум і днів нещадні жорна
здавили серце вбгане у квадрати
холодних келій, де замки та грати, —
але людина вільна й необорна.

І в челюстів закутих ям, мов з горна
все буде полумя жаги палати
людей ненатлих чину та розплати —
і кров бурлитиме в їх жилах чорна.

Отак — до творчого пориву стромах
змагаючись, — в суворих ямбів оковах
в карбовані тверді рядки сонетів

закову життя гарячий омах,
кривавий цвіт на обміті глибокій
вязничних дум — пручання, змагу й ...

Думку схоплюєте, але вона вється у лінії нитці складні не дуже правильної, наслідуваної. Дієслово „палати" належить до слів „все буде ...", а не до „ненатлих людей", епітет „чорна" теж за далеко відбіг від „крови", тільки з огляду на рими. Останні дві строфи, що є одним реченням, мають за багато родових відмінків і нелегко їх переаналізувати. Початкове „отак" повинно би вказувати на якесь порівнання — воно зайве. Пробуймо схопити образ: Життя гарячий омах, що є наче кривавий цвіт на глибокій обміті вязничних

☦ СМЕРТЬ ВОЛОДИМИРА ЛЕОНТОВИЧА.

10. грудня помер у Празі відомий український письменник і громадський діяч Володимир Миколович Леонтович.

Народився він 24. липня 1866 р. на хуторі Эріховщині, на Лубенщині; батько його був великий землевласник, а мати походила з роду Альбранд, французької еміграційної родини з часів першої французької революції.

В. Леонтович вчився спочатку в лубенській гімназії, а потім в прилуцькій. Після закінчення правничого факультету московського університету (1888 р.) занявся господарством в маєтку батька. З 25-літнього віку аж до революції 1917. р. був радником лубенського повітового та полтавського губерніяльного земства, а також почесним мировим суддею.

Національна свідомість збудилася у В. Леонтовича підчас студентського життя в Москві, де він гостро відчув ріжницю в звичаях і вдачі українців і росіян. Цю свідомість згодом зміцнив у ньому Василь Симиренко, відомий український меценат, що був одружений з тіткою В. Л-ча. В. Симиренко увів Л-ча в українські кола та познайомив з проф. Антоновичем, до якого Л-ч завжди ставився з глибокою пошаною. Згодом В. Л. став членом „Старої Громади“ в Київі та ТУП-у (Товариства українських поступовців).

Перше оповідання В. Л-ча „Солдатський розрух“ надруковано в Галичині 1901 р. коштом В. Симиренка. Там вийшло й друге його оповідання „Пани й люди“ та окремим виданням „Per pedes apostolorum“. Далі В. Л-ч співробітничав у „Зорі“, „Кіевск-ій Старин-і“, „Літературно-Науковому Віснику“, „Громадській Думці“, „Раді“, „Українському Голосі“ і ін. Деякі оповідання В. Л-ча увійшли в збірки „Старе й нове“, „Оповідання“, т. 1. (Київ, 1918 р.), „Оповідання“ (Львів, 1930 р.).

1906 р. В. Л-ч був одним з трьох видавців — поруч з В. Симиренком та Е. Чикаленком — першої щоденної української ґазети на Наддніпрянській Україні „Громадська Думка“, а потім матеріяльно підтримував ґазету „Рада“, яку видавав Е. Чикаленко. 1917 р. В. Л-ч був деякий час членом Української Центральної Ради від ТУП-у, а в жовтні 1918 р., як кандидат Українського Національного Союзу, ввійшов до складу гетьманського кабінету Ф. Лизогуба міністром земельних справ. На цій посаді В. Л-ч пробув лише з місяць і за цей час підготовив проєкт земельної реформи, але цей проєкт так і не ввійшов у життя. Після окупації України більшовиками В. Л-ч виїхав за кордон. Останні роки В. Л-ч жив у Празі разом з дружиною, донькою українського фільософа В. Лесевича, та сином, який недавно розпочав курс викладів з історії українського державного права в Українському Науковому Інституті в Берліні.

Тяжкі матеріяльні умовини еміграційного життя, постійні хороби дружини та сина дуже підірвали здоровля В. Л-ча, але всеж В. Л-ч до останнього дня не покидав літературної праці. На еміґрації видав „Спомини утікача“ (1922 р.), „Хроніка родини Гречок“ (1922 р.), „Оповідання“ (1930 р.), та співробітничав у „Тризубі“, де він огляд сучасної української літератури з красного письменства („Літературні спостереження“ за псевдонімом „Давній“). Ще в останньому ч. 44. „Тризуба“ з 3. грудня п. р. знаходимо статтю В. Л-ча, присвячену оглядові збірки оповідань Любченка „Вона“. Залишилася ціла низка праць В. Л-ча в рукописах, в тім числі „Спомини“, які покійний призначив для видання Українським Науковим Інститутом у Варшаві.

Перебуваючи в Празі, В. Л-ч брав також участь у громадському життї, був він головою товариства ім. св. Володимира та зрідка відвідував деякі наукові й літературні збори; ще в червні ц. р. В. Л-ч виступив зі споминами про М. Коцюбинського на академії, яку орґанізував Союз українських журналістів і письменників на чужині.

Через тяжкі умовини еміґраційного життя В. Л-ч не міг уділяти більше часу громадській праці поза тим, який залишався у нього вільним від літературної праці, що давала йому духовий відпочинок і деякий заробіток.

Ціж умовини й причинилися до передчасної смерти В. Л-ча, вірного сина України.

Ст. Сірополко.

Французький уряд надумується.

ПАРИЖ, 13. 12. ПАТ. „Пті Парізієн“ подає деякі подробиці вчорашнього засідання ради міністрів, на якому в приявї президента республіки Поль Бонкур зреферував рапорт амбасадора Франсуа Понсета про хід розмов з канцлером Гітлером. Часопис стверджує, що Поль Бонкур навів всі обставини, які супроводили берлінську розмову і познайомив раду міністрів зі становищем анґлійського уряду та результатами виміни поглядів з урядами Бельгії, Малої Антанти й Італії. Свої інформації доповнює „Пті Парізієн“ заввагою, що відложення радою міністрів постанови в справі закордонної політики до другого засідання зрозуміле, бо всі порушені справи вимагають довшої надуми, щоби могло запасти одноцушне вирішення всіх членів кабінету

Нові українські кооперативи.

Ревізійний Союз Українських Кооператив приняв дня 13. XI. ц. р. у свої члени такі нові кооперативи: 1) „Ощадність“, кред. кооп. з обм. 5-кр. відповід., Криве (пов. Бережани); 2) „Українська Селянська Каса“, щадн.-кред. кооп. з обм. відповід., Яворів (пов. Бучач); 3) „Єдність“, кред. кооп. з необм. відповід. Джурків (пов. Городенка); 4) Щаднично-кредитова Спілка „Селянська Поміч“, кооп. з обм. відповід. Доброгостів; 5) „Селянська Щадниця“, кооп. з необм. відпов. Далява; 6) „Ощадність“, кооп. з обм. відповід. Вороблевичі (пов. Дрогобич); 7) Хліб. С-ка для заг. зак. і збуту „Згода“, кооп. з обм. відповід. Ldзіне (пов. Калуш); 8) Кооператива для виробу і збуту взуття „Дерма“ з відповід. уділами Коломия; 9) „Українська Щадниця“, кред. кооп. з обм. відповід. Зелена (пов. Копичинці), 10) „Українська Райфайзенка“, кооп. з обм. відповід. Годині (пов. Мостиська); 11) „Кооперативний Гуцульський Банк“, кооп. з необм. відповід. Микуличин (пов. Надвірна); 12) „Українська Райфайзенка“, кооп. з необм. відповід. Задвіре (пов. Перемишляни); 13) Кред.-щаднича С-ка „Ощадність“, кооп. з обм. відповід. Волсвин (пов. Сокаль); 14) „Районова Молочарня“, кооп. з відп. уділами Денисів. 15) „Українська Щадниця“, кооп. з обм. відповід. Березовиця Велика (пов. Тернопіль).

Як бачимо, є це головно щаднично-кредитові кооперативи. Наше село відчуває велику недостачу гроша і само старається помогти собі в сучасній господарській скруті, орґанізуючи дрібну ощадність і збираючи в той спосіб у своїх кредитових кооперативах фонди для кредитів.

Вибори по наших містах.

(Звідомлення з міст.)

ВИБОРИ В СТРИЮ

Місто Стрий поділили на пять виборчих округ і подбали про те, щоби ті округи були викроєні спеціяльно до польських потреб і мандати відповідно для них розділені; у виборчих лістах бракувало багато наших виборців. Подбали теж, щоби провірювання ліст нам утруднити, а про відписання лісти для нашого виборчого комітету не було навіть мови, так що ми згори передбачували здобуття малого числа мандатів, хоч нас ще нині є навіть по польській статистиці 25 проц. автохтонів. Тут зазначую, що польська історія Стрия Прохаски, видана недавно накладом міста, каже, що перед 150 роками було в Стрию 1.380 мешканців. З того було 1.000 гр.-кат., 300 римо-кат. і 80 жидів. Але кирпиия, заініціована перед тижнем і ведена також у дні виборів амбітним Івашковом Іваном, та все вище сказане доконали свого. А треба знати, що Івашків, хоч був поставлений в III. окрузі в лісті на другім місці, цілком певно був би вибраний, якби розбивацьку енерґію зужив був у напрямі спроваджування виборців до виборчої урни. А тимчасом він своєю „роботою“ здеморалізував своїх сателітів, котрі скеркували інтелігентів, яких їм непотрібно, як казали, і знеохотив багато українських виборців, які не йшли до голосування. Через те вибрано у нас 18 поляків, 11 жидів і всього трьох українців, а саме: о. Височанського і двох міщан: Дибу Володимира і Чабана Миколу. Велика шкода, бо можна було вибрати найменше вісім (поляки дали шість мандатів). Очевидно — лишився без мандату й Івашків Іван зі своєю тривогою і журою, хто то буде заступати міщанські інтереси в міській раді — без нього...

ВИБОРИ В СЯНОЦІ.

На поклик д-ра В. Блавацького зійшлось українське громадянство в дні 21. листопада ц. р. на нараду, на якій вирішено однозгідно йти до виборів самостійно. На нараді вибрано ширший комітет, який на своїх сходинах у дні 26. XI. ц. р. наміпив кандидатів на радних у пятьох виборчих округах. Саме місто Сянік поділено на 6 виборчих округ з правом вибору 21 радних. Одначе через слабу підготовку місцевого громадянства до виборів зголошено українські лісти лиш у двох округах, а саме в II-ій і VI-ій і на них по одному радному. Зголошення українських ліст заскочило „батьків“ міста і надто їх поденервувало. Це була несподіванка. Перед виборами жертвували „батьки“ міста українському громадянству один мандат радного але то „старорусина“, бо мовляв, „старорусинів“ більше в Сяноці, як українців. І дійсно на проурядовій лісті в першій окрузі помістили кандидатуру д-ра Евгена Шатинського, але при виборах „союзники“ посхресчлювали з карточок назвище небажаного їм д-ра Шатинського, якому пощастило проскочити лиш на заступника. Ось яка нагорода стрінула наших „русских“ за вірність своїм союзникам і покровителям!

Зате проти українських ліст і виборців, які підписали наші лісти, повели нагінку, черпаючи засоби боротьби з джерела демагогії. Залякуванням виборців та обіцянкам грушок на вербі не було кінця. Вже саме зголошення українських ліст — це, мовляв, протидержавний каригідний вчинок. Але ось вам жмінка фактів. Член виборчої комісії VI-ої округи Антоні Вілык та заступник тоїж комісії Кароль Крупа ходять по хатах та обіцюють для бідних виборців дерево з магістрату безплатно. І дійсно деякі залякані та несвідомі виборці попідписували підсунений їм папір, себто — як опісля виявилося — заяву, що стягають свої підписи з української лісти. Знову ж Йосиф Курек, урядовець скарбового уряду акциз та монополів, негайно на другий день по зголошенні нашої лісти залякує вибор

вичних дум, — за обміті пручання, змагу й злетів — заковую в карбовані, тверезі рядки сонетів, у спокій суворих ямбів...

Залишім питання, чи можна заковувати *цвіт* дум у *спокій...*, всеж таки весь образ занадто штучний, зроджений не уявою, а надто великою скількістю слів, що їх поет хотів убрати у квадрати строф.

В інших строфах надибуємо зайво повторені слова, якби „шпунти“, що заповнюють вільне місце

> І знаю десь осені невтомні й хижі
> лишає осінь десь криваві згари...

Або

> *Вже крильми осінь має, пливе*
> *і вже десь* в золоті гаї
> *і знов* ячання журавлине
> об грати вдарило мої.

Та ці дрібні недогляди рідкі. Там, де нема змагання з вибраною формою Кравців находить повніший вислів у безпосередній настроєвій лірицї, без потреби боротись за думку:

> Тріпочеться і рветься серце
> і рветься до ґрат, як птах,
> спочити прагне хоч хвилинку
> на захисних твоїх руках.
>
> Та, як прийду до тебе, нене
> не зажурю тебе й на мить —
> Ти не діпнаєшся, що серце,
> мов птах скривавлений тремтить.

Збірка замітніша літературна поява за останні роки. Можна би тільки не погодитись із її заголовком: „строфи“ це не рівнорядне поняття з сонетами, які теж складаються із строф.

м. р.

—o—

ик, бідну вдову, що її сина негайно звільнять від праці в горальні, якщо вона з донькою не стягнуть своїх підписів з нашої листи. А емер. поліцай Зомбек вмовляв з затурканого міщанина, що „українці вбили йому сина“ і тим подібні нісенітниці. Одночасно повновласниці українських лист (п. Оля Мішихівна в VI-ій окрузі та п. Оля Хлопиківна в II-ій окрузі) дістали вже другої днини по зголошенні лист повідомлення, що, мовляв, деякі виборці не підписали власноручно українських лист і тому мусітимуть перед головною виборчою комісією доказати автентичність своїх підписів. І цікаво, що з листи II. виборчої округи заквестіонували підписи аж 7-ох виборців на всіх зголошених 35 підписів, а вимаганих до важности листи 31. Зате на листі в VI-ій окрузі піддали в сумнів автентичність підпису 5-ох виборців на всіх зголошених 24 українських підписів, а вимаганих до важности листи 18 підписів. І почалися „хождения“ повновласниць з виборцями, які доказували автентичність своїх підписів. І лиш один виборець, заляканий у своїй хатині, відкликав перед головною комісією свій підпис. Деякі-ж виборці взагалі не явилися перед головною комісією. Вкінці повідомлено обі повновласниці, що обі українські листи уневажнені, бо головна виборча комісія на листі II. виборчої округи уневажнила аж 18 підписів, а з листи VI-ої виборчої округи аж 16 підписів. І тому українське громадянство по нараді в дні 9. грудня ц. р. вирішило здержатися від голосування при таких виборах.

Зате загальний настрій українського громадянства дуже бадьорий. Виставляючи свої листи, виявило воно віру у свої сили та заощадило собі компромітації і розчарування до „союзника“ за недодержання умови, якої — до речі — наші сусіди ніколи не додержували при попередніх виборах. І тому сяніцькі москвофіли повинні нарешті витягнути правильний висновок, що без послідовної праці з українцями над збереженням останків нашого міщанства і взагалі нашого елементу в місті ніколи не можна буде осягнути заступництва в міській раді.

ВИБОРИ В РАВІ РУСЬКІЙ.

Місто Рава Руська поділене було на три виборчі округи. Після компромісу санаційного табору з жидами лишено до розгривки між собою одну округу на 10 радних. У двох інших округах мали вибирати по 7 радних і тут призначували по одному для „порядних русінуф“. Одначе до згоди не дійшло і в останній хвилині зголошено дві українські листи, по одній на кожну округу. Констернація в санаційнім таборі була велика, бо не думали, аби українці спромоглися на власну листу. Відбулося голосування; в комісії, яка урядувала в польськім „Соколі“, діялися неймовірні речі. Все роблено, аби утруднити голосування, але наш нарід витревалий і таки вийшло наших двох радних. Вибрано 12 поляків, 2 українців, 10 жидів (у тім 6 ортодоксів, 3 сіоністів, 1 бундівця). За зловживання при голосуванні вносимо протест

—o—

З орґанізаційного руху.

ПОВІТОВИЙ ЗІЗД УНДО В ПЕРЕМИШЛІ.

Дня 7. грудня ц. р. відбувся в салі Народнього Дому у Перемишлі Повітовий Народний зїзд УНДО. Зїзд відкрив голова Комітету д-р Володимир Загайкевич. До Президії вибрано: **д-ра Вол. Загайкевича, о. Степана Гарабача** з Мацькович і **Василя Войтовича** с. Василя з Трійчиць. Секретарювали: **інж. Ольга Козакова** і **О. Сенечко. Д-р Загайкевич** реферував про політичне положення українського народу, **дир. Осип Стайнмір** про економічне положення. **Д-р Микола Рибак** реферував про справи організаційні і про значіння партійної преси. Звіт з діяльности П. Н. К. і Народньої Канцелярії здав **О. Сенечко**. По рефератах виявилась дискусія, в якій забирали голос: дир. Михайло Небузінський з Перемишля, о. Петро Войтович з Негрибки, Степан Дунець з Уйкович, О. Сенечко з Перемишля, Віктор Поляньский з Перекопання, д-р В. Загайкевич, Роман Кміцикевич зі Стібенця і ін. Вибрано Повітовий Народній Комітет у складі: голова — д-р Вол. Загайкевич; члени: д-р Микола Рибак, дир. Осип Стайнмір, мгр. Степан Навроцький, о. Петро Войтович, Осип Сенечко, Іван Галик з Бикова, Микола Сакіцький з Медики, інж. Ольга Козакова, Іван Маїнка, інж. Степан Малай, Федь Курдіяк і Василь Войтович с. Василя. Зїзд ухвалив одноголосно довіря Центр. Комітетові і Парл. Репрезентації, а зокрема послові д-рові Вол. Загайкевичеві. Повітовий Зїзд ухвалив кілька резолюцій у справах політично-організаційних.

Дипльоматичні візити.

ПАРИЖ, 12. 12. ПАТ. На основі реляцій з міжнародніх джерел зустріча французького амбасадора Понсета з Гітлером була з ініціятиви канцлера. Про хід розмови нема покищо близчих подробиць. Кажуть, що Гітлер мав висунути нові арґументи за безпосередніми переговорами. На основі повідомлень преси, навязання французько-німецьких переговорів залежить від того, чи Гітлер дав французькому амбасадорові достаточні вияснення в справі брунатної армії.

Франц. уряд повідомив англійський кабінет зі змістом вчорашньої розмови. Рапорт Понсета обміркувала рада міністрів, яка спрецизує своє становище щойно на другий день.

БЕРЛІН. 13. 12. ПАТ. До Берліна приїхав учора італійський державний підсекретар Фульвіо Сувіч. На двірці повитали його представники італійської амбасади й німецького уряду. Мін. Сувіч зложив візиту мін. Нойратові, опісля був на відкритті Райхстаґу. Дальше відвідав премієра Ґерінґа, мін. пропаганди Ґебельса і віцеканцл. Папена.

Відкриття Райхстаґу.

БЕРЛІН, 13. 12. ПАТ. Відкриття й уконституування нововибраного райхстаґу відбулося вчора в год. 15. в салі опери Кролль. Засідання тривало всього 8 мінут. Зібралося 661 послів, майже всі в одностроях штурмовиків і штальгельмівців. Неприсутнього канцлера заступав мін. Гес. Між закордонними дипльоматами був теж італійський віцемін. Сувіч. Засідання відкрив президент Ґерінґ.

На внесення мін. Фріка вибрано президію в складі: предсідник Ґерінґ, його заступники: дотеперішній президент пруського сойму Керль, дотеперішній баварський премієр Есер і пос. Штавс. Акламацією уповажнено прем. Ґерінґа визначити речинець і денний порядок наступного засідання. Замикаючи наради, Ґерінґ зазначив, що здержується від виголошення програмової промови з огляду на неприсутність канцлера Гітлера.

Збройна сила Німеччини.

ПАРИЖ, 13. 12. ПАТ. „Еко де Парі“ заводить рапорт ґенерала Дебней про стан німецьких зброєнь. Ефективи німецької армії зложені з правильної армії, військових формацій і воєнних ветеранів. Разом усі ефективи замісць 300.000 людей, яких домагається Гітлер, дають 2.700.000 людей. Рапорт згадує дальше про воєнний матеріял, яким розпоряджає Німеччина, про промислову мобілізацію та виховання молоді у воєнному дусі.

По широкому світі.

— Англійський міністер закордонних справ Саймон вибирається на другий тиждень на континент, де відвідає Париж, Рим і Льондон. На діються англійського посередництва у німецько-французьких переговорах.

— Англійська палата громад рішила піддати адміністрацію Нової Фундляндії під контролю британського короля.

— З Мадриду повідомляють, що загальний страйк в Еспанії вигасає. 2.000 робітників, що страйкували, вернулись до праці. Міністер внутрішніх справ уважає синдикалістично-анархістичну революцію скінченою.

— „Фелькішер Беобахтер“ заперечує повідомлення французької преси, що німецький уряд у розмовах з Францією виступив з домаганням підвищити чисельний стан Райхсвера до 300.000 людей та ввести короткочасну службу.

— На засіданні Кортесів у відповіді на запит соціяліста Пріето премієр ствердив, що революційний рух, хоча приняв поважні розміри, не потягнув інших елементів поза конфедерацією праці та анархістичною федерацією.

— Ґен. О'Доффі, вожд ірляндських фашистів, що укривався перед арештуванням слідами премієра де Валери, вернувся до Дебліна і взяв участь в нарадах виконного комітету своєї партії.

За вдержання мира на Балкані.

БІЛГОРОД, 13. 12. ПАТ. У пресі зголошено такий офіціяльний комунікат: Користаючи з нагоди гостини болгарської королівської пари в Югославії, голова ради міністрів і міністер закордонних справ Болгарії Мушанов та міністер закордонних справ Югославії Євтич підчас стрічі обговорили справи, які цікавлять обі держави та ствердили одновгідність думок на конечність вдержання мира та співпраці між балканськими державами. Ствердили конечність щирої та постійної співпраці для розвитку щораз ширших і приятельських взаємин між обома краями, погоджуючись щодо справи приступлення до опрацювання торговельної умови, ветеринарійної конвенції, упрощення пашпортових формальностей задля скріплення та влекшення комунікаційних взаємин між Болгарією та Югославією. Оба державні мужі вірять, що болгарсько-югославянська приязнь створить цінний чинник удержання мира на Балкані та влекшить порозуміння обох країв.

Буджетова комісія.

У середу буджетова комісія розглядала буджет президії ради міністрів. Видатки в тій ділянці виносять 2,694.000 зол., минулого року виносили 3,020.160 зол. Доходи з тієї ділянки виносили мин. року 1.750 зол., такіж будуть і цього року. У дискусії від Українського Клюбу промовляв пос. *Луцький*, який торкнувся низки справ, що обходять українське населення.

Буджет президії ради міністрів приняла комісія в другому читанні.

—o—

Сойм.

ВАРШАВА, 13. 12. ПАТ Пленарне засідання сойму відбудеться в пятницю в год. 10-ій, а не в 16-ій.

НОВИНКИ

— **„Національне питання на останніх міжнародніх наукових зїздах“** обговорить директор Нац. Музею у Львові, вул. Мохнацького 42. з відповідним показом видань конґресових у науковій робітні Нац. Музею в неділю 17. грудня ц. р. в год. 16.30. Вступ для членів Союзу Прихильників Нац. Музею вільний, для гостей звичайний-музейний.

— **Нові літературні журнали**. У звязку з учорашньою новинкою під таким заголовком дістаємо вияснення від п. О. Боднаровича, що він буде тільки редактором літературного двотижневика „Назустріч“, а видаватиме його спілкове товариство „Смолоскипи“.

— **Відчит з астрономії**. Львівська філія Т-ва Приятелів Астрономії повідомляє, що в суботу 16. грудня 1933 р. в год. 18. веч. в салі Геольоґічного Інституту львівського університету при вул. Длуґоша 8. відбудеться відчит д-ра Мирона Зарицького: „Астрономія в старині.“ Вступ вільний. Гостям раді.

— **Продовження радіової анкети**. Продовження радіової анкети відбудеться в суботу 16. ц. м. в год. 18. у домівці Народньої Організації Українців м. Львова, Підвалля ч. 7/III. пов. На порядку дня остаточне приняття статуту і меморіялу в справі українських авдицій. До якнайчисленнішої участи запрошує **Комітет Основників Українського Радіового Т-ва.**

— **В Українськім Науковім Інституті** в Берліні відбудеться 15. ц. м. виклад в українській мові на тему: Німецька служба праці — з дискусією.

— **Інтервю, якого не було.** Варшавський студентський двотижневик „Жиціе Академіцке" розписав анкету на тему „Завтра української проблеми в Польщі". Редакція того часопису звернулася м. і. до мене з просьбою взяти в цій анкеті участь, однак я нічого не відповів. Недавно зявилось у мене в редакції „Діла" двоє незнайомих мені молодих людей, які поновили згадану просьбу. Я відмовив, подаючи низку мотивів, чому важко відповісти у польському студентському журналі на так сформульоване суто політичне питання і чому мені зокрема не лицює там забирати слово. Вивязалась коротка розмова, яка — очевидно — в ніякому разі не була призначена до друку. Тимчасом на превелике моє здивування бачу, що „Жуце Академіцке" оголосило „інтервю" зі мною: показується, що ті молоді панове з розмови, яку вели зі мною, без ніякого попередження мене виловили кілька фраз, змішали те, що я казав, з тим, чого не казав, та подали все у такій недокладній формі, що ніяк я того „інтервю" не міг би підписати. Тому, рішуче застерігаючись проти такого підступного здобування часописного матеріялу, прошу вважати ціле „інтервю" штучним фабрикатом редакції „Жиція Академіцкого", за який я не беру ніякої відповідальности. — **І. Кедрин.**

— **Півтора години насолоди** і ніжного настрою пережило 12. ц. м. вужче коло батьків і запрошених гостей на концерті, влаштованому ученицями гімназії та фахової школи СС. Василіянок у Львові, з приводу іменин Митрополита Шептицького, свого опікуна й добродія. Таких вражінь можна зазнати тільки в дівочій школі, де гарний відчит виголошує молоденька красуня, гідна сфільмування, а деклямує або грає на фортепяні теж русалка десь знад Дністра чи Буга. Співали два хори: гімназисток і учениць фахової школи, симпатичні не тільки своїм особистим складом, але й дзвінкими голосами, що виявляли дбайливий труд своєї управи. Співали „Многая літа" Біликовського, низку композицій Бортнянського, Шуберта, Лаврівського, а врешті коляди укладу Кошиця-Стеценка. Особливо хор гімназисток захоплював мягким металічним тоном, гідним грамофонової плити. Увесь концерт був навіяний ніжною дівочою атмосферою, яку можна відчути тільки серед людського квітника у розцвіті. Одно з найкращих звеличань Високодостойного Опікуна української молоді.

— **335 золотих за 24 роки праці.** Проект польського м-ства освіти передбачує, що платні учителів народніх шкіл мають обертатися в межах від 130 до 335 зол. місячно. Учителі народніх шкіл, які починають фахову службу, мають діставати пять літ аж до хвилини зложення практичного іспиту по 130 зол. місячно. Після 5 літ служби винагорода їх має виносити 160 зол. місячно. Місячну платню 335 зол. можуть осягнути учителі народніх шкіл після 24 літ служби. Проект передбачує незначні додатки для управителів народніх шкіл. Додаток цей має виносити від 5 до двацятькілька зол. місячно. У відношенні до вчительства середніх шкіл проект передбачує платні від 210 до 450 зол. місячно. Директори середніх шкіл у залежности від літ служби можуть осягнути найвищу платню 700 зол. місячно.

— **Мороз і спека.** В Карпатах морози доходять до 35 степенів. На Гуцульщині позамерзали криниці. В Рівному, Луцьку та Пінську морози виносили в середу до 18—20 ст. нижче зера. — Хвиля морозів навістила північну та середущу Італію. У Фльоренції занотували 7 ст. морозу, в Вероні 6 ст., Больцано 11 ст. Впали там теж великі сніги. На Мадярщині температура впала до 20 ст. нижче зера. За два останні дні замерзло 5 людей. В місцевості Кішпешті наслідком морозу збожеволів нічний сторож та підпалив ярмарочні буди. — У Франції температура впала приблизно до 20 ст. У Бар ле Дік було 21 ст. морозу, в Парижі 10 ст. Ріка Сена замерзла. — В Нюйорку занотували великі морози. Було 52 смертні випадки наслідком морозу. Зате в Полудневій Америці тепер спека, якої не тямлять там від 23 літ. Температура доходить до + 40 ст. Ц. Наслідком сонячного пораження померла там 60-літня жінка.

— **Полекші для студентів.** Вищі школи в Польщі дістали уповажнення виставляти студентам 50 проц. залізничі знижки. Полекші ті можуть діставати не лише підчас ферій і свят, а теж тоді, коли їм признають кількаденні відпустки. Так залізничі полекші діставати можуть студенти через увесь рік.

— **В справі нових нотарів.** З днем 10. ц. м. минув речинець, коли могли зголошуватися кандидати на нотарів. До нотаріяльних палат наплинуло багато подань, які тепер розглядають. Це потреває до кінця ц. м., а в перших днях січня увесь матеріял вплине до президії апеляційного суду. Праця президії скінчиться в половині січня, після чого предложиться внесення міністрові справедливости. Іменовань нотарів можна надіятися в лютім, а нові нотарі обіймуть канцелярії мабуть з днем 1. березня 1934 р.

— **Мороз і школи.** Кураторії шкільних округ видали розпорядок для середніх і народніх шкіл про науку в часі морозів. В містах і селах, де школи мають добре огрівані салі, науку можна припинити тільки в ті дні, коли температура буде нижча від — 20 ст. Цельзія.

— **Львівська хроніка.** Нічю на 13. грудня помер ректор львівського університету д-р Генр. Гальбан. Родився 1870 р. — При вул. Пекарській ч. 9. скочила з II. пов. Марія Зарівна (з Рогатинщини), яка була на службі у терціяна жидівської фахової школи. Терціян виповів їй службу, тому вона постановила покінчити з життям. Тяжко ранену забрали до шпиталю. — Біля одного кіна кількох хлопців роздавало летючки, що взивали бойкотувати німецьку фільму, яку висвітлювано в цьому кіні. Летючки видав протигітлерівський бойкотовий комітет. Хлопців придержали.

— **Вбили на смерть.** У Пискоровичах (пов. Ярослав) Михайло та Василь Кліщ і Ілько та Степан Левицький викликали з хати Михайла Кухту й побили його так тяжко, що він помер на місці. Вбивники втекли.

— **Наслідки безробіття.** На вулицях Тернополя склався сумний факт. Якийсь молодий чоловік звертав на себе увагу неспокійною поведінкою, голосними окликами та напаствуванням прохожих. Показалося, що це абсольвент прав Н. Ничка, що наслідком безробіття і нужди зболів. Нещасним занявся лікар, що відставив його до львівського шпиталю.

— **Краєва хроніка.** Городський суд у Стрию розписав стежні листи за 22-літним Мих. Фхтою, що засуджений на кару вязниці, втік у вязничному полотняному одязі. — Городський суд переслідує стежним листом Івана Хадибуру з Адамівки під Ярославом, що укривається перед арештуванням. — На самбірському двірці колеса поїзду відтяли купцеві Коллеві обі ноги. Він стояв біля дверей, а кондуктор замикаючи двері притиснув йому полу плаща. Купець утратив рівновагу та дістався під колеса. — У Варшаві помер на 75. році життя проф. Йос. Семірадзький. Родився 1858 р. в Харкові. До 1932 р. викладав ґеольогію в львівському університеті. — У мокотівській тюрмі захорів б. посол Мастек. Його віддали до шпиталю. Перед увязненням просив Мастек, щоби кару йому відложили, бо він хорий на цукрицю. — Тернопільський суд присяглих засудив на досмертну вязницю Осипа Ворожбита, що утопив свою жінку в ріці Сереті. — До слідчого арешту в Стрию приставлено Дмитра Копця, що на весіллі у Івана Грицева пробив тяжко ножем Гаврила Свистуна. — В дрогобицькім шпиталі помер Петро Фендак з Доброгостова, пробитий ножем незнаними напасниками.

— **Появилася потвора?** Англійська преса розписується широко про появу водної потвори в озері Лоч Нес у Шотляндії. Навіть у палаті громад відбулася дискусія на тему потвори. Озера пильнують як день так ніч сильні стежі, та досі потвори не вдалося зловити, бо озеро велике, має 22 милі довжини, 1 милю ширини, а глибоке на яких 1000 стіп. Над озером постійно сидять фотографи. Влада заборонила вбити потвору. Кореспондент „Таймса" полк. Гуд вибрався на місце, щоби ствердити скільки в тій вістці правди. Каже, що достовірні люди впевняли його, що потвора ця довга на яких 50 стіп. Місцевий учитель Русель твердить, що дійсно в озері є потвора, невідома досі природникам. Має довгу шию із невеличкою головою, барва потвори темнобрунатна, шкіра рапава, одначе не покрита лусками. Сам полк. Гуд потвори не бачив, зате, мовляв, бачили її два скавти, що були з ним.

З судової салі.

ЗАСУД Д-РА СТ. БРИКОВИЧА.

Дня 2. грудня ц. р. відбулася в городському суді як делегованому в Золочеві (суддя Кульчицький) друга з черги карна розправа з політичним тлом проти д-ра Степана Бриковича, адвоката в Тернополі, обвинуваченого прокуратурою в Тернополі за проступок зі статті 128 к. к. (невідповідне поведення в судовій салі в часі розправи). Перша розправа відбулася в Золочеві дня 4 XI. ц. р. і тоді переслухали обв. д-ра Ст. Бриковича, що заперечив свою вину. Тодіж переслухали також як свідків віцепрез. окр. суду в Тернополі д-ра Вендриховського, що зробив донесення на д-ра Бриковича і своє донесення як свідок у цілости піддержав. Він зізнав, що обв. д-р Брикович говорив піднесеним голосом, вимахував у сторону трибуналу руками, а навіть кулаками, що своїм виступом хотів зробити демонстрацію проти суду, що про цю намірену демонстрацію знала місцева палестра, котра явилася на розправі майже в комплеті. Переслуханий як свідок член трибуналу окр. судця Гостковський зізнав, що д-р Брикович говорив як звичайно (а знає його з розправ від більше як 10 літ), не грозив і не вимахував руками чи кулаками і взагалі відтяжив зізнання свідка д-ра Вендриховського. Дальший свідок член трибуналу окр. суддя Герман зізнав, що не звертав ближче уваги на поведення д-ра Бриковича і для висвітлення справи цей свідок не вніс нічого важнішого. Такзамо значно стемперував зізнання д-ра Вендриховського і свідок присяглий суддя Згурський, посесор з Березовиці Великої біля Тернополя. Оборона покликала нових свідків і тому розправу відложили на день 2. ц. м.

На цій розправі в Золочеві переслухали як свідків тернопільських адвокатів д-ра Ладику, д-ра Даєровича і д-ра Ландесберга. Вони зізнали, що поведення і голос в часі промови д-ра Бриковича не були зовсім провокуючі, навпаки — спокійні, що він суду не образив, не вимахував руками, ані не грозив кулаками. Зокрема підчеркнув це свідок д-р Ландесберг, котрий крім цього зізнав, що в авдиторії було всього трьох адвокатів (а є їх в Тернополі понад пів сотні) та що не було ніякої демонстрації оборонців, спеціяльно д-ра Барана і д-ра Бриковича. Від переслухання інших свідків оборона відступила.

Проголошення присуду застеріг собі суддя на день 5. грудня ц. р. Того дня оголошено присуд, котрим д-ра Ст. Бриковича визнано винним проступку зі ст. 128 к. к. і засуджено на 50 (пятьдесять) зол. гривни або на десять днів арешту і 143 зол. судових коштів та 5 зол. судової оплати.

Проти вироку оборона зголосила апеляцію до окр. суду в Золочеві. Боронили місцеві адвокати д-р Ваньо і д-р Струсевич.

Дописи.

ЛЬВІВ.

Свято ощадности на городецькому передмісті. Заходом кредитової кооперативи „Згода" на городецькому передмісті відбулося в дні 10. грудня ц. р. в льокалі читальні „Просвіти" (Городецька 121) свято ощадности, яке пройшло дуже гарно. В год. 5-ій вечором відкрив свято о. Михайло Лада промовою, в якій представив вагу та значіння праці, ощадности і господарности в житті народу. З черги довший реферат про способи ощадности гроша, часу і праці і в житті одиниць, і в житті цілого народу виголосив д-р інж. Евген Храпливий. По рефераті розібрали присутні пушки ощадности кооперативи „Згода", щоби дома практично переводити сотикову, але постійну ощадність та складати її у своїй кооперативній установі. По цім промовляли ще директори кооп. „Згода": радник Костишин, дир. Яворський і дир. Цьонь, підкреслюючи вагу ощадности, яка в цій кооперативі започаткована добре ще в попередньому році. Цій дирекції треба теж завдячити, що кооп. „Згода" розвивається добре та що така справа, як ощадність, находить тут теж добрий послух. — По цій частині свята відбулася аматорська вистава пєс: „На перші гулі" і „Заручини по смерти", що їх відіграв драматичний гурток читальні „Просвіти". На рефератах було около 50 осіб, на виставі саля була виповнена.

КОВЕЛЬ.

Коли настане для ковельчан „великий день повернення страченого майна?" Прочитавши в ч. 318 „Діла" замітку про „великий день харбінської кольонії", яка раділа з приводу повернення знову до рук українців великого будинку, а саме Українського Національного Дому, страченого через суперечки й ворожнечі, мимоволі це пригадало мені аналогічну історію з майном бувшої ковельської „Просвіти". Ковельська „Просвіта", що її закрила адміністрація в році 1928, мала власне нерухоме майно, що складалося з хати й землі, де містився якийсь час дитячий притулок „Просвіти". З припиненням діяльности „Просвіти" цим майном тимчасово заопікувалась „Основа". А пізніше це майно, без всякого спротиву відповідальних наших чинників, перейшло до розпорядимости чужих людей і там воно находиться по цей день. Ліквідаційна комісія „Просвіти", яку пізніше заступила кураторія під проводом С. Підгірського, нічого в цій справі не зробила, щоби просвітянське майно врятувати. Отже цією дорогою закликаємо до громадського обовязку кураторію, створену спеціяльно для опіки над майном б. „Просвіти", виявити будь-яке зацікавлення цією справою і скорше подбати про повернення до рук українців страченої землі з хатою. Бо може бути за пізно! При цій нагоді слід згадати, що й у повіті находиться майно б. „Просвіти" в подібному стані, себто без належного догляду й опіки.

Громадянин.

Гасло: ГРУДЕНЬ, ПРОСВІТА, ОБОВЯЗОК!
Якщо знаєте, що „Просвіта" пригортає до себе інші наші установи, то знайте і про свій обовязок супроти „Просвіти"!

СПОРТ.

З ЖИТТЯ КАРПАТСЬКОГО ЛЕЩАТАРСЬКОГО КЛЮБУ В СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 5. XI. ц. р. відбулися II. Загальні Збори Карпатського Лещатарського Клюбу у Станиславові. Клюб заснований осінню 1932 р. За один рік діяльности придбав б. 60 членів, нав'язав зносини з К. Л. К. Львів і Ворохта, з останнім відбував мин. сезону спільні прогульки, основав секції: лижкову, тенісову та туристично-прогульскову. Покликання до життя поодиних секцій мало на меті поширити працю Клюбу на цілий рік. Гремідальних лещатарських прогульок до ріжних місцевостей в м. сезоні відбув Клюб 8, на котрих кваліфікована вчителька того спорту, п. М. Білинська, вела лекції для початкуючих. Зам'тна знаменита організація прогульок під проводом справника Клюбу інж. А. Проскурницького. Назовні Клюб представлявся д. гарно і мав велику симпатію навіть серед чужинецьких клюбів, котрі старалися нав'язувати з К. Л. К. спортові звязки. Кавкова секція зробила на власних кавках кілька прогульок на 3.722 км. (один з членів до Гаги).

Уступаючий голова т-р Ст. Шлапак поробив заходи в цілі будови власного схоронища на Маришевській біля Говерлі. Справа купна 1 морга парцелі на ту ціль має бути зреалізована у найближчому часі з власних фондів Клюбу. Допомогу в будові запевнив К. Л. К. Ворохта.

Нововибраний Виділ з головою дир. Т. Мартинцем поклав собі за мету будову схоронища, покликання до життя й розвій дальших секцій Клюбу, теоретичний і практичний вишкіл лещатарський та поширення лещат. спорту на широкі маси української молоді.

—o—

Нові книжки й журнали.

Михайло Возняк: ХТОЖ АВТОР Т. ЗВ. ЛІТОПИСУ САМОВИДЦЯ? Записки Наук. Тов. ім. Шевченка. Львів, 1933. Ст. 52.

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер 14. XII. год. 7.30 „Гроші то не все".

Пятниця 15. XII. год. 7.30 веч. „Гроші то не все".

Театр Ріжнородностей.

Четвер 14. XII. год. 7.30 веч. „Ватерльо".

Пятниця 15. XII. год. 7.30 веч. „Ватерльо".

Концертове Бюро Тірка.

Четвер 14. XII. Аза Сарі, співачка.

Нар. Театр ім. Тобілевича.

РАДЕХІВ: від 14. XII. Фраскіта і Батурин.

Кіна.

АДРІЯ: „Лицарі сумерку", „Горячка праці".
АПОЛЬО: „Король веддар" (Бастер Кітон), „Білий слід".
АТЛЯНТИК: „Ревізор із Петербурга" з Властою Бурівном (на осн. Гоголя).
ВАНДА: „Облава в Парижі".
КАСІНО: „Живемо сьогодні".
КОПЕРНИК: „С. О. С." („Ледяна гора").
КОЛІСЕЙ: „Жінка з реєстру", ревія „Знайомі типи".
МАРУСЕНЬКА: „Сабра — діти Палестини".
МІРАЖ: „Жінка на роздоріжжу", та Лілліяна Гарвей.
МУЗА: „Таємний острів".
ПАЛЯС: „Мертвий дім" (на осн. Достоєвського).
ПАН: „Я в день, ти в ночі" та ревія.
ПАСАЖ: „Під градом куль".
ХИМЕРА: „Король циганів".
СТИЛЕВЕ: „Чемп", ревія „Тере-фере-куку".
УТІХА: „Білий гріх" і ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 14. грудня 1933.

Відень (517,2) 17.20, 21.00 Концерт; **Братислава** (279,3) 12.35 Концерт; **Кошиці** (293,5) 12.30 Легка музика, 17.00 Концерт; **Мор. Острава** (263,8) 19.15 Пісні; **Прага** (488,6) 22.25 Танці; **Атльона** (413) 21.00, 21.45 Спів; **Рига** (525) 19.05 „Фридерика" оп. Легара; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 21.30 Пісні, арії; **Бреслав** (325) 20.30 Оп. музика; **Будапешт** (550,5) 13.30 Квартет; **Мілано** (331,5) 20.40 Опера.

Пятниця, 15. грудня 1933.

Відень (517,2) 12.00 Легка музика, 17.20 Спів, 19.00 Концерт, 20.15 „Ді Дойтшен Кляйнштедтер" ком. Коцебу; **Братислава** (279,3) 20.00 Концерт; **Кошиці** (293,5) 17.00 Орхестра; **Париж** (1725) 21.45 „Мистці сміху" співи Куртліна; **Рига** (525) 20.20 Пісні; **Гайльсберг** (276,5) 16.00 Концерт; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) Музика, спів; **Лайпціг** (389,6) 18.10 Віольончеля, фортепян, 20.10 Концерт; **Беромінстер** (459,4) 21.50 Нар. музика; **Будапешт** (550,5) 19.30 Опера; **Рим** (441,2) 16.00 Фортепян.

Львівське радіо.

Четвер, 14. грудня 1933.

7.00—7.55 Раннішня звичайна; 12.05 Веселі орхестри (грамофон); 12.35 Концерт (музика, спів); 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 З опер (грамофон); 16.20 Фортепян; 16.55 Легка музика, пісоньки; 17.50 Моли; 18.20 Пігмаліон, Б. Шова; 19.15 Всячина; 19.25 Відчит; 19,40 19.45 Спортові вістки; 20.00, 21.15 Концерт (музика, спів); 21.00 Почтовотехнічна скринька; 22.00 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грамофону.

Пятниця, 15. грудня 1933.

7.00—7.35 Раннішня звичайна; 12.05 Симф. музика з грамофону; 12.35 Популярна музика з грамофону; 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Камер. концерт; 16.25 Сальонова музика з грамофону; 16.55 Оп. арії; 17.15 Фортепян; 18.00 Невідомий батько; 18.20 Легкий репертуар (з грамофону); 19.25 Фейлетон; 19.40, 19.45 Спортові вістки; 20.00 Муз. бавичка; 20.15, 21.15 Музика, спів; 21.00 Книжки, що подобаються; 22.40, 23.05 Танкова музика.

Читайте „Діло"!

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові в середу в приватних оборотах платили за доляра 5.70—5.69 зол.

Золото: доляри 9.04—9.06; франки фр. 36.50—36.70; дукати 83.30—83.50; рублі 46.70—47.30; корони 37.50—37.70.

Срібло: корони 0.28; рублі 1.30; фльорени 0.70.

У Варшаві були такі курси: Льондон 29.18—29.07 Париж 34.86. Берлін 212.38, Цюріх 172.29. Амстердам 358. Нюйорк кабель 5.77. Нюйорк чеки 5.75 1 пів.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни л. Підволочиська льоко Львів		
Жито однопіле	13.75—14.00	15.00—15.25
Овес дв. незам.	11.00—11.25	12.50—12.75
Овес дв.	9.50—10.00	11.00—11.50

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. XII.: масло зол. 3.—, молоко 20 сот., сметана 90 сот., яйця 5.00—5.20 зол. за копу. Тенденція на масло, молоко і сметану удержана, на яйця сильна.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1.65	1.55	1.45
Кури на росіл	1.65	1.55	1.45
Качки	1.35	1.25	1.15
Гуси	1.25	1.15	1.05
Індики	1.75	1.65	1.55

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вп. п. Д-ра Іванця Івана просимо негайно зайти до друкарні „Діло" в дуже пильній справі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

48. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ членів „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ"
Краєвого Союзу Споживчого
кооперативи з відповідальністю уділами у Львові

відбудуться дня 30. грудня 1933 (субота) о год. 10-ій з рана в салі Т-ва „СОКІЛ" у Львові при вул. Руській ч. 20 — з ось-яким порядком дня:

1) Відкриття Загальних Зборів Членів (§ 93 стат.).
2) Верифікація протоколу 47. Загальних Зборів Уповажнених з дня 31. грудня 1932 (§ 94 стат.).
3) Звіт з діяльности і біланс Н. Т. за адм. рік 1932-33 (§ 96/1 стат.).
4) Звіт Головного Контрольного Комітету (§ 110 стат.) і його внесення дотично уділення абсолюторії Дирекції і Надзірній Раді за адм. рік 1932/33 (§ 112 стат.).
5) Звіт з ревізії Народної Торговлі, переведеної Р.С.У.К. (§ 96/7 ст.).
6) Доповняючий вибір членів Надзірної Ради і їх заступників (§§ 65, 66 і 96 стат.).
7) Вибір Головного Контрольного Комітету на адм. рік 1933/34 (§§ 96 і 109 стат.).
8) Означення найвищої суми зобовязань, які Народна Торговля може засягнути (§ 96/11 стат.) і означення найвищої межі кредиту, який може Народна Торговля уділити одному членові Союзу (§ 96/12 стат.).
9) Означення висоти презенційної марки для членів Надзірної Ради і винагороди для членів Гол. Контр. Комітету (§ 86/2 стат.).
10) Внесення членів (§ 92/2 стат.) і запити (§ 92/4 стат.).

Річне звідомлення, рахунки і біланс за адм. рік 1932-33 виложені є до перегляду Вп. Членами в домівці „Народної Торговлі" у Львові, Ринок 36/I, в годинах урядових Центрального Бюра себто від 8-ої рано до 14.30 після полудня від найближчого дня після оповіщення Загальних Зборів аж до останнього дня перед Загальними Зборами (§§ 89 і 142 стат.).

Загальні Збори Членів Народної Торговлі осягають правосильний комплет, коли в них возьме участь така кількість членів, яка репрезентує 1/20 частину суми уділів, або 1/10 частину членів „Народної Торговлі".

Якщо до одної години після часу, на який Загальні Збори Членів скликано, такий комплет не явиться, Загальні Збори Членів є правосильні рішати всі справи поставлені на порядку дня без огляду на висоту репрезентованої на них суми уділів і без огляду на скількість присутних на них членів (§ 91 стат.).

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ", Краєвого Союзу Споживчого, кооперативи з відповід. уділами у Львові
Д-р Стефан Федак, вр. президент.
Володимир Целевич, вр. секретар.
Львів, дня 8. грудня 1933. 739 3-3

Оголошення.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В КОЛОМИЇ"

відбудуться в суботу 30. XII. 1933 р. год. 10. в салі Народнього Дому. Якщо у згаданій порі не явиться достаточне число членів, тоді Збори відбудуться без огляду на це в неділю 31. XII. 1933 р. о год. 12.

Порядок:

1. Отворення Загальних Зборів і відчитання протоколу останніх Заг. Зборів.
2. Звіт уступаючої Управи.
3. Звіт Контрольної Комісії і звільнення.
4. Вибір нової Управи.
5. Справа затягнення позички.
6. Інтерпеляції і внесення.

В Коломиї 12. грудня 1933.

ЗА УПРАВУ:
о. Александер Русин, голова.
Юліян Ковалів, секретар.